



ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้
ประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ

เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับบริบท ความพร้อม และจุดเน้นของสถานศึกษา สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ บ่มเพาะให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ รักความเป็นไทย ห่วงแหนสิ่งที่บรรพชนให้ไว้เป็นมรดกทางปัญญา รักษา สืบสานและต่อยอด ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองไทย และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความปรองดองสมานฉันท์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่ดีงาม มีวินัย มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม รักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย อันนำไปสู่การดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงกำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง ให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ รายละเอียดตามแนวปฏิบัติแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๘

(ศาสตราจารย์นายณัฏฐ์ ภิญโญสินวัฒน์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

แนวปฏิบัติการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

ประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ

แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

เรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

ประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ

เพื่อให้การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดแนวปฏิบัติการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

๑.๑ การจัดหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้มีรายวิชาพื้นฐานตาม ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ และรายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์ ๑ รายวิชา ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ดังนี้

๑) ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖) ให้จัดเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์ ๔๐ ชั่วโมงต่อปี

๒) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓) ให้จัดเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์ ๔๐ ชั่วโมงต่อปี (๑ หน่วยกิต)

๓) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖) ให้จัดเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์ รวม ๓ ปี ๘๐ ชั่วโมง (๒ หน่วยกิต)

๑.๒ การจัดหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดการเรียนรู้หน้าที่พลเมืองได้อย่างยืดหยุ่น โดยสามารถเลือกจัดได้ตามแนวทางต่อไปนี้

๑) จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือ

๒) จัดบูรณาการกับการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นทั้งรายวิชาพื้นฐาน หรือรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือ

๓) จัดบูรณาการกับการเรียนรู้ในรายวิชาพื้นฐาน หรือรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น หรือ

๔) จัดบูรณาการการเรียนรู้กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือกิจกรรม/โครงการ/โครงการ หรือวิถีชีวิตประจำวันในโรงเรียน

๒. การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง

การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ความเป็นมาของชาติไทย ความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีเหตุผล และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสันติสุข โดยมุ่งจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เชื่อมโยงองค์ความรู้ ทักษะ และคุณธรรมเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน

๘๓๐

๒.๑ ด้านหลักสูตรสถานศึกษา

ให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานทุกแห่งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง ทั้งด้านหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ดังนี้

๑) กำหนดนโยบายการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางการบูรณาการเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง ภายใต้แนวทางการบูรณาการเชิงความสัมพันธ์ของเวลา พื้นที่ และคุณค่า เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความต่อเนื่องของเหตุการณ์ทางสังคม ความเชื่อมโยงของพื้นที่กับการดำรงชีวิต และคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทั้งในเชิงกายภาพ สังคม และดิจิทัล ให้เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยบูรณาการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่นเข้าด้วยกัน เช่น ป้ายนิเทศ มุมประวัติศาสตร์ ห้องเกียรติยศ พิพิธภัณฑ์ หอจดหมายเหตุ แหล่งเรียนรู้ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพื้นที่สาธารณะทางวัฒนธรรม ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัล เช่น สื่อเสมือนจริง (AR/VR) ฐานข้อมูลออนไลน์ และเครื่องมือเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด

๓) จัดนิเวศการเรียนรู้โดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนตามช่วงวัย ให้ได้รับประสบการณ์ตรงที่เหมาะสมกับศักยภาพ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งรอบตัว ผ่านการปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สถานที่ และเหตุการณ์จริง ซึ่งเป็นรากฐานของการสร้างความเข้าใจในความเป็นชาติ ชุมชน และโลกอย่างสมดุล

๒.๒ ด้านการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง ในยุคปัจจุบัน ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การใช้เทคโนโลยี และการเชื่อมโยงกับชีวิตจริง เพื่อสร้างความเข้าใจและจิตสำนึกที่ลึกซึ้ง โดยมีแนวปฏิบัติที่สำคัญ ดังนี้

๑) บูรณาการสาระการเรียนรู้ร่วมกัน โดยออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหา ทั้ง ๒ สาระ เข้าด้วยกันผ่านหัวข้อหรือสถานการณ์ เช่น หัวข้อ “แม่น้ำโขง” ที่สามารถเรียนรู้ประวัติศาสตร์ คือ วิถีชีวิตกับแม่น้ำ และหน้าที่พลเมือง คือ การอนุรักษ์และสิทธิชุมชน ไปพร้อมกัน และจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้โดยการสืบสอบ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติจริง และฝึกกระบวนการคิดเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาความเข้าใจในมิติของเวลา พื้นที่ และคุณค่า

๒) บูรณาการคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกความเป็นไทย โดยสอดแทรกคุณค่าทางวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในชาติ และการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้ผ่านหลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หรือการจำลองศาลเยาวชนเพื่อเรียนรู้กระบวนการยุติธรรม

๓) ใช้ข่าวสารและสถานการณ์ร่วมสมัยเป็นฐานการเรียนรู้ โดยนำเหตุการณ์ปัจจุบัน เช่น เหตุการณ์ทางการเมือง ภัยธรรมชาติ หรือประเด็นสิ่งแวดล้อม มาเป็นจุดเริ่มต้นของบทเรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจและเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตจริงของผู้เรียน ฝึกการวิเคราะห์ การถกเถียง การแลกเปลี่ยนความเห็น การคิดเชิงวิพากษ์ และการตัดสินใจบนพื้นฐานคุณธรรม

๔) เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ โดยลดบทบาทครูจากผู้ถ่ายทอด มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถาม ค้นคว้า และนำเสนอความรู้ด้วยตนเอง เช่น การจัดนิทรรศการ “ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” หรือการอภิปราย “บทบาทพลเมืองในชุมชน” ซึ่งช่วยส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

๕) ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้แอปพลิเคชันแผนที่ดิจิทัล เกมการเรียนรู้ หรือสื่อมัลติมีเดีย เพื่อให้ผู้เรียนได้สำรวจข้อมูล สร้างแผนที่ จำลองเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ หรือจัดลำดับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์

๖) ใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) และการนิเทศร่วมพัฒนาแผนการสอน โดยส่งเสริมให้ครูร่วมกันวางแผน ทดลอง และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น การร่วมกันออกแบบกิจกรรม “ประวัติศาสตร์ผ่านภาพยนตร์” แล้วแลกเปลี่ยนผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒.๓ ด้านการเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้

การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ควรคำนึงถึงความหลากหลาย ความเหมาะสมกับบริบท และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

๑) เลือกใช้สื่อที่หลากหลายและตอบสนองรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่าง โดยใช้สื่อทั้งแบบดิจิทัล และสื่อพื้นบ้าน เช่น นิทาน ภาพถ่ายท้องถิ่น เพื่อเชื่อมโยงกับบริบทของผู้เรียน ใช้คลิปสารคดีสั้น หรือใช้แผนที่ท้องถิ่น ประกอบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

๒) ส่งเสริมการใช้สื่อที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้าง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนผลิตสื่อเพื่อสะท้อนความเข้าใจ เช่น วิดีโอสั้นเรื่องเล่าจากอดีตของชุมชนฉัน แผนที่ชุมชน หรือโปสเตอร์รณรงค์เกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองในยุคดิจิทัล

๓) เลือกสื่อที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจและตั้งคำถาม โดยใช้สื่อที่ไม่ให้คำตอบโดยตรง แต่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ และค้นคว้า เช่น ภาพถ่ายประวัติศาสตร์ แผนที่เปรียบเทียบ หรือคลิปข่าว

๔) ใช้สื่อที่สอดคล้องกับบริบทวัฒนธรรมและภาษาของผู้เรียน โดยเลือกสื่อที่ใช้ภาษาท้องถิ่น หรือสะท้อนวิถีชีวิตของชุมชน เช่น นิทานพื้นบ้าน เพลงปลุกใจ หรือบทสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ

๕) ส่งเสริมการใช้สื่อแบบเปิด และสื่อที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น สื่อออฟไลน์ที่ดาวน์โหลดได้ หรือสื่อที่ผลิตจากวัสดุในชุมชน เช่น แผ่นภาพอินโฟกราฟิกแบบพับได้ ชุดการ์ดคำศัพท์ หรือบอร์ดเกมประวัติศาสตร์

๒.๔ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ควรเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยไม่จำกัดเฉพาะการวัดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ แต่ให้สะท้อนถึงกระบวนการเรียนรู้ ความคิด และคุณลักษณะของผู้เรียน โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

๑) ใช้การประเมินเพื่อพัฒนาควบคู่กับการประเมินผลสัมฤทธิ์ โดยออกแบบกิจกรรมการประเมินที่สะท้อนความเข้าใจ กระบวนการคิด และคุณลักษณะของผู้เรียน เช่น การอภิปราย การเขียนสะท้อนความคิด หรือการจัดนิทรรศการ

๒) ใช้แฟ้มสะสมงานและการประเมินตนเอง/เพื่อนร่วมชั้น โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง และให้เพื่อนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ เช่น แฟ้มสะสมงาน “พลเมืองดี ในชุมชนของฉัน” หรือแบบประเมินตนเองหลังการเรียนรู้เรื่องสิทธิและหน้าที่

๓) ใช้การประเมินแบบโครงงาน เพื่อสะท้อนความเข้าใจเชิงลึก โดยให้ผู้เรียนสร้างผลงาน เช่น แผนที่ชุมชน ประวัติบุคคลสำคัญในท้องถิ่น หรือแคมเปญพลเมืองดี แล้วประเมินจากกระบวนการคิด การสื่อสาร และการมีส่วนร่วม

Signature

๔) ใช้การประเมินแบบบูรณาการระหว่างหน่วยการเรียนรู้ โดยประเมินความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น การใช้ข้อมูลจากหลากหลายแหล่งในการวิเคราะห์เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ หรือการใช้หลักสิทธิมนุษยชนในการอภิปรายข่าวสาร

๕) ออกแบบเกณฑ์ประเมินคุณภาพที่ชัดเจนและยืดหยุ่น ครอบคลุมทั้งเนื้อหา ทักษะ และคุณลักษณะ